

סוף זמן קרי"ש

עש"ק תז"מ

8:53

עש"ק אח"ק 8:47

מאן דלא קרי קרי"ש בעונתיה
בנדיו הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ד)

בי"ה

מבן עינינו התאחדותנו

י"ף ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הנה"ק שליט"א

שיעור השבוע

הבורת יסודי התורה

פרשת תז"מ

מוס' הגיגה ב. עד ג.

פרשת אח"ק

מוס' הגיגה ג. עד ה:

אפילו אילנו סרק (פסטי"ט ע"ג) אם קובע
שנים לתורה (עתידין ליתן פירות וכו')
לפירות טובות בינים תלמודי (הכמים)
מדידי וכו' שליט"א שמד"ג ושש"ט

אדר"ה אייר תשס"ט

תז"מ

שנה י"א גליון כ"ה (תס"ב)

יתהפך מנגע לענג

והנה הנגע לא הפך את עינו. ביארו המפרשים, כי הנה ההבדל בין נגע לענג הוא במקומה של העין, דבנגע העי"ן בסוף התיבה, ובענג בתחלתה, וז"ש והנה הנגע לא הפך את "עיניו", שעדיין לא חזר בתשובה עד שיתהפך העי"ן מסוף התיבה לתחלתה, ויעשה מנגע ענג, ולפיכך טמא הוא עד שומאטו בו. וזה אפשר לרמוז במאמר ישועה ה' כהרף עין, כלומר בהשתנות העין מסוף התיבה לתחלתה. ובדרך זה י"ל מאה"כ (ישעיה נ"ב) כי עין בעין יראו כשוב ה' ציון וגו', כי בעת הגאולה העתידה יתהפכו כל הצרות והרעות שסובלים ישראל לענג, ורמו כאן בכפל הלשון עין בעין, על ב' עינים שיתהפכו לטוב, האחד הם הנגעים בחיצוניות ישראל לוקים בהם בעוה"ז בסבת עוונותיהם, ועתידיים להתהפך להם לענג, ולא עוד אלא שאף פנימיות הנגעים, שרומז על האומות, שהם מסטרא דצרעת, ישתנו ויתהפכו לעת"ל, כי רוח הטומאה יעבור מן הארץ, ויתבטל הרע מן העולם.

דברי יואל

הלכה פסוקה בישראל

זאת תורת היולדת. מתאמרא משמיה דהנה"ק השר שלום מבעלזא ז"ע לפרש מקראי קודש בפרשתן, ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעולה וגו', זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה, ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה וגו'. וקשה מדוע הפסיק באמצע הענין בפסוק זאת תורת היולדת, ולכאורה היה ראוי לאומרו לבסוף לאחר שסיים כל תורת היולדת, וביאר על פי מה שכתב הטור (א"ח סימן רמ"ב) כמה פעמים נשאתי ונתתי בדבר לפני אדוני אבי ז"ל, כמוני היום שיש לי מעט משלי ואינו מספיק לי וצריך אני לאחרים, אם אני בכלל עשה שבתך חול אם לאו, ולא השיבני דבר ברור, עיי"ש. וה"ל הטעם שלא השיב לו הרא"ש פסק הלכה בזה כמו שהשיב לו בכל הלכות התורה, כי לא רצה הרא"ש שתהא הלכה קבועה בענין כזה שאין לו לבר ישראל צרכי שבת, כי מן הראוי שיהא לכל אחד מישראל די סיפוקו בהרחבה. וכן הדבר בפרשת יולדת שרצון השי"ת הוא שכל יולדת תוכל להביא די שה, ועל זה אמר זאת תהיה תורת היולדת, אך אם יתרחש לפעמים שלא תמצא ידה די שה אז תביא שתי תורים.

ברך נשה

אני לרודי ורודי לי

אחד לעולה וא' לחטאת. פרשי"ז ל לא הקדימה הכתוב אלא למקראה אבל להקריבה חטאת קודם לעולה וצ"ב. ויל"פ עפ"י"מ שמבואר בס' קדושת לוי דלכן אנו קורין היר"ט של פסח חג הפסח אף שבכל התורה נקרא חג המצות עפ"י הפסוק אנדי לרודי ורודי לי אנו משבחים שמו ית' והוא ית' משבח אותנו, וכמו שנתפילין דמרי עלמא נכתב שבח שלנו, ובתפילין שלנו נכתב שבחו ית' כן ג"כ חג המצות הוא שבח שלנו כמאה"כ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם

צידה לא עשו להם ואנו מודים ומשבחים שמו ית' על אשר פסח עלינו, והנה עולה הוא דורך להשי"ת וחטאת היא מכפרת עלינו, לכן אנו צריכים לקרות את העולה קודם מפני שאנו מכוונים העיקר לשמו ית' והשי"ת העושה למענינו צוה להקריב החטאת בראשונה שהיא לטובותינו לכפר עלינו.

הרה"ק מליסקא זצ"ל הרבא במגני ירושם

לטב עביר

ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם (ויקרא יד לז) איתא במדרש רבה זה שאמר הכתוב (תהלים ע"ג) אך טוב לישראל אלקים לברי לבב. נ"ל כי הפסוק אך טוב לישראל וגו', יש לפרש כי אלקים שהוא דין, גם כן טוב לישראל כי לישראל אהובי שמו כל מה דעבדי רחמנא לטב עביר, רק זו אם הם ברי לבב, דהיינו זך לבם באמונה ולבם נכון בטוח בה' שהכל לטובה, כמו ר' עקיבא (ברכות ס' ע"ב), ונחום איש גזו (תענית כ"א ע"א), או באמת נהפך הכל לטובה, והבן. והנה המופת וראיה לזה נתינת הנגע בקירות הבית, דנראה שהיא מכה משולחת שלא כדרך הטבע בשצף קצף, ובאמת ביאר רז"ל (ויקרא פי"ו ו) כי הוא לטובת ישראל כדי שימצאו מה שהטמינו האמוריים, ועל פי זה יתבאר המדרש, אך טוב לישראל, שאפילו הדין הוא רחמים, והוא דווקא לברי לבב דהיינו זך לבם באמונה שהכל לטובה, והרא"י לזה הוא מונתתי נגע צרעת בבית וכו' שאפילו נגע הוא ג"כ טובה לישראל!

ישמח משה

מאוד מאוד הוי שפל רוח

ושני תולעת אוזבו. ופירש רש"י לפי שהנגעים באים על גסות הרוח מה תקנתו ויתרפא ישיפל עצמו מגאותו כתולעת וכאזבו. לכאורה יש לדקדק למה צריך ליקח שני דברים לרמז על זה ולא שישפיל את עצמו הלא היה די באחד. ואפשר לומר על פי מה שכתב הרמב"ם (דעות פרק ב הלכה ו) מאוד מאוד הוי שפל רוח שבכל המדות ילך בדרך הממוצע מה שאין כן בזה שהגאווה הוא כעובד כוכבים צריך לילך בקצה האחרון בשפלות היפך הגאווה. ולזה יש לרמז שלכך לקח שני דברים לרמז על שפלות שמואד מאוד צריך להיות בשפלות.

בית אשר

שניהם אמת

איתא במדרש (ויקרא רבה יז, ו) דענין נגעי בתים בשורה טובה הוא להם מחמת שנתעשרו, ולפי דעת אידך מאן דאמר, הוי זה דרך עונש. ונ"ל דשניהם אמת, והיא דלכאורה קשה דאטו לא היה אפשר להעשיר את ישראל באופן אחר שהיה דרך כבוד לא דרך בויון על ידי נגעים, אך הכלל כך היא דאם הוי ישראל זוכין באמת מן הדין לעשירות ולא היו בידם חטא כלל, הוי באמת מתעשרים כמו כן בלא נגעים, אך אם יש בידם חטאים ומכל מקום רוצה הקב"ה להעשיר אותם, לכן נתעשרו בדרך זה, ותרוייהו אתניהו שהיא בשורה טובה להם וגם היא דרך עונש שהי יכול להיות להם העשירות באופן נאות.

אמרי שפר

אוצר הגנוז

תקרת הבית שייך לבעל העלי

ונתן את הבית את אבניו ואת עצייו ואת כל עפר הבית והוציא אל מתוך לעיר אל מקום טמא: בתורת כהנים אבני הבית ולא אבני העליה, עצי הבית ולא עצי העליה, עפר הבית ולא עפר העליה. ועיין בחור"מ סי' קס"ד סי"א פסק המחבר דתקרה שבין בית לעליה שייך לבעל הבית, והרמ"א פסק ששייך לבעל העליה, ומכאן ראה לפסק הרמ"א, שהרי אם היתה שייכת לבע"ה היה צריך לנתיצה כמבואר, ובספר פעמוני זה כתב בשם נימוקי מהרש"א שמתפק בדין האכסדרה שלפני העליה שבעל העליה דורך שם ליכנס לעליותו. על מי מוטל לתקן. וכתב שכל אחד משלם מצוה. דעיקר הטעם לדעת המחבר שהתחתון מתקן משום שאומר בעל העליה עלי מוטל תיקון הגג ועליך לעשות לי מדך כף רגל. וכאן לא שייך טעם זה. שאין לתחתון צורך בגג האכסדרה. ובשם הרב יעב"ץ כתב שלדעת המחבר צריך גם בזה התחתון לתקן, ובשם משפטי"ם ישרים כתב דכל האכסדרה על בעל העליה לשלם, עיי"ש. ועיין בספר פתחי חושן פרק ט"ז דכתב ראובן ושמועון קנו דירות ממי שבנה הבנין זה תחת זה. ואד"כ נתגלה שיש עוד מזמן הבניה צנור של שופכין של השכן העליון לתחתון שהוא מקולקל. והתחתון היה יכול לתבוע ממי שבנה הבנין לתקן ולא תבע רק כעבור זמן שאחריות כבר פנה. ועתה חוזר על השכן העליון. וזה טוען שמכיון שפשע ולא תבע תוך הזמן עליו לסבול הנזק. לכאורה היה נראה שאין העליון צריך לתקן כיון שהתחתון פשע. אמנם לאחר העיון נראה שלמעשה כרגע העליון הוא המזיק כשמשמש בצנור המקולקל וגורם נזק לתחתון. ועל"פ גרמא יש כאן אוסור לכתחילה. ואע"פ שגם הוא לא פשע שקנה דירה עם פגם, וכי משום כך יאה מותר להזיק או לגרום נזק לשכן. והתחתון אמנם פשע במניעת מעשה. ואילו הוא המזיק במעשה ההשתמשות. ודומה לאחד שלא ברשות שמ"מ אם הזיק חייב. כמ"ש בפרק א. אע"פ שגם הניזק פשע. וע"כ נראה שאין לפטור העליון לגמרי. וה"ז כאילו גם הוא נזק מקח מקולקל. ומזלו גרם שאינו יכול לתבוע ממי שבנה הבנין, אלא שמכיון שגם מקח התחתון מקולקל, הרי הם שווים במקח זה. ויש מקום לפשר שהתחתון ישלם שני שלישי והעליון שליש.

התורה חסה על ממונם של ישראל

וצוה הכהן ופנו את הבית בטרם יבא הכהן לראות את הנגע ולא יטמא כל אשר בבית ואחר כן יבא הכהן לראות את הבית. במשנה נגעים פ"ב מ"ה, א"ר מאיר, וכי מה מטמי לי, אם תאמר כלי עצייו ובגדייו וכלי מתכות, הלא מטבילים והם טהורים, על מה חסה התורה, על כלי חרסו ועל פכות. חסה התורה, על ממונו הבאי, (ר"ל עם ממון קל כמו כלי חרס קטנים) ק"ו על ממונו החביב, ואם כך על ממונו, ק"ו על נפשותיו וכו', ואם כך על ממונו רשעים (רומז למה שמבואר לעיל בפרשה שהנגעים באים על צרת עין ועל להדי ועל הגזל) ק"ו על ממון צדיקים.

(המשך בעמוד ח)

הרה"ק ר' ישעי' מקערעסטיר זייע נולד בשנת תרי"א בכפר זבארעוו במדינת אונגארין לאביו הרבני החסיד ירא ד' מו"ה משה שטיינער ז"ל ולאמו הצדקנות מרת הענטשא מרים ע"ה.

בשנת תרי"ד בהיותו בן שלש שנים נתייתם מאביו, ואמו השתדלה לגדלו ולהנחו כפי יכולתה.

בהיותו בן שנים עשרה בשנת תרכ"ג קיים מאמר חז"ל הוי גולה למקום תורה, ואמו שלחה אותו אל הרה"ק ר' צבי הירש מליסקא זי"ע, והרה"ק מליסקא שלח אותו ללמוד בעיר סעמיהאל ונתקיים בו הפסוק גם במעללו יתכנר נער והי' נודע ומפורסם שמו הטוב, וכבר אז היו רגילים לבא אליו בבקשות שונות ונותנים לו מעות שיתפלל עבורם, אחרי כחצי שנה שלמד שם חזר לרבו הקדוש מליסקא אשר קרבוהו אליו ביותרת הכבוד עד אשר העמיס על שכמו לשרתו בקודש ומן אז לא זה ידו מתוך ידו.

הרה"ק ר' ישעי' נסתלק ביום ביום ג' אייר תרפ"ה ומכל המקומות נהרו לחלוק לו את כבודו האחרון.

פועל ישועות בקרב הארץ

בא פעם יהודי עם בקשתו לרבינו, שהגישו נגדו משפט על עבירה שאצלם היא פלילית, והמשפט נראה להיות קשה מאוד, ומצבו רע ומר ואינו יודע מה לעשות, אמר לו רבינו שישע לביתו, ואל יפחד או ידאג, והשי"ת יעזור לו שיצליח.

כעבור זמן לא רב בא היהודי הזה שנית לקערעסטיר, ובפיו בשורה טובה, הוא סיפר שכבר ניצל מהמשפט, ובדרך נס ופלא, ומעשה שהיה כך היה.

ביום המשפט קם והלך לבית המשפט, וההזמנה שקיבלו לבוא בידו, ומה מאוד התפלא לראות שם חדר מלא בניירות קטנים ביותר, המפוזרים על פני החדר, והחדר מלא אשפה מזה, וגם השופטים היו נדהמים ממראה עיניהם, וכאשר הגיש בתומו את ההזמנה שבידו, אמרו לו: אתה רואה את הניירות האלו, דע, שבליה זה באו העכברים לכאן וקלקלו ואכלו בשיניהם את כל הניירות של המשפט, וממילא אין אנו יודעים על מה ולמה קראו לך לכאן, לך לביתך, וכאשר יהיה צורך, נקרא לך מחדש, והלך לביתו בלב שמח על שניצל מהרעה הזאת, ואח"כ מיד בא לקערעסטיר לבשר שכבר נושע וניצל מהמשפט הקשה והעונש הרב אשר היה צפוי לו. (בתי אבות)

ומסופר פעם אחת באה אשה מעיר פעסט לרבינו ובקשתה בפייה, היות ויש לה משפט בקרוב בפעסט, והעו"ד שלח אומר שאינו רואה שום מבוא שתוכל להשתחרר מהמשפט, לפי שהיא בעצמה הודתה באשמה, וכבר רשמו הדבר, ולכן אין באפשרותו להמליץ טוב עליה בשום אופן, ובכתה האשה הרבה, ואמרה לרבינו שהיא אשה עניה ואין לה לשלם את הקנס אשר יקנסו אותה, שמע רבינו את דבריה ואמר: תסעי לביתך והשי"ת יהיה בעזרך ותצליחי, ואומר לך עצתי, שתלכי מיד כאשר תגיעי להעו"ד, ותאמרו לו שיעשה את החשבון ויברר מתי אירע הדבר! היא עשתה כדבריו והלכה לעו"ד ואמרה לו את הדברים אשר צוה עליה רבינו שתגיד לו, כמובן שהוא צחק ממנה ואמר: איזה חשבון יש לעשות בזה, וחזר ואמר את אשר אמר לה בהתחלה, שאינו רואה שום עצה עברה, ואינו יכול לעזור לה בזה.

והנה, ראה זה פלא, האשה הופיע בזמן המוגבל לבית המשפט, ודרשו וחקרו אותה, וכמעט שרצו השופטים לפסוק את פסק הדין ולהטיל עליה את העונש הראוי, באותו רגע ממש נזכר העו"ד בדבר מה, ועשה תנועה בידו על ראשו כאדם האומר, נזכרת דבר מה שעד עתה שכחתי, ומיד אמר לשופטים שהוא דורש ומבקש שישחררו את האשה מהמשפט לומרי כיון שלפי חוק

היקולא דידיקיא

הרה"ק ר' ישעי' מקערעסטיר זצ"ל
ג' אייר שנת תרפ"ה לפ"ק

המדינה אם עברה שנה מיום שנעשתה העבירה, שוב אין בית המשפט יכול להעניש על עבירה זאת, שכבר נקרא העבירה "עבירה מיושנת", מיד בדקו השופטים ומצאו בחשבונם שעברו בדיוק שנה ויום אחד מאז תפסו אותה שעברה על העבירה הזו, ומיד שיחררו אותה מהמשפט ומתעונש שרצו לענוש אותה, ואז הבינו מדוע אמר רבינו שהיא תגיד לעו"ד שיעשה את החשבון ויברר מתי אירע הדבר, זי"ע"א. (בתי אבות)

צדקה ה' עשה

סיפר לי החסיד ר' מיכאל מטאקאי שפעם אחת בא אל רבינו זי"ע איש עני שמנעלו היו קרועים, ובאותה שעה הביא הסנדלר לרבינו זוג מעגלים חדשים, ויאמר רבינו לאותו עני העומד שם שינעל את מעגליו החדשים לנסות אם הם ראויים לו כפי מדתו, וכאשר ראה רבינו שמנעליו מתאימים לאותו עני, פנה אל הסנדלר ואמר לו שישעה לו מעגלים חדשים: "ווארין דיא זענען פאר דען יוד גיט" (מפני שאלו הן טובים ליהודי זה). והוצרך לשלם לסנדלר כמה פעמים באופן כזה עד שסוף סוף היו לרבינו בעצמו זוג מעגלים חדשים לרגליו.

וכמו"כ סיפר לי הנגיד ר' משה יוסף ממישקאלץ שפעם אחת היה אצל רבינו לפני הפסח, ורבינו מסר על ידו חמשה או ששה מלוניס (בימי האינפלוציא) למוסרם לבעל בית אחד במישקאלץ, ושאל אותו אם סכום זה מספיק בשבילו, ורק ימים מועטים לפני זה כבר שלח לבעל בית זה בערך ששה מלוניס, אבל הבעל הבית הזה צרכיו מרובים בפרט לפני הפסח, ולא עוד אלא שהוא מתבייש להראות את עניו ולפני הקהל ולכן דרכו להזמין את הקהל לקידוש ביום טוב אצלו כאילו היה עשיר. (בתי אבות)

הכנה לתקיעות שופר

פעם אחת אמר אחד לחביריו שרוצה לראות מה מעשהו של הרה"ק ר' ישעילע זצ"ל בחדר התבודדות שלו, ובראש השנה קודם תקיעת שופר הטמין את עצמו בביתו לראות מה מעשהו של הרה"ק כעת, ושמע שכאשר נכנס הרה"ק לחדרו פתח ואמר, "צדקים גייען אריין אין א שטוב, מיינט דאס אז דו מוזט אויך אריינגיין", ואחר כך אמר בלשון תמי, "הנך יודע מה צריכים לעשות, יודע איך עובדים את השי"ת, יהודים באים אצלך אודות ישועות", וכן הלך אנה ואנה בחדרו בדברו דיבורים הנ"ל לעצמו, ובכה מאוד באמרו דיבורים הנ"ל.

והוסיף ואמר, "כשהאנשים יגמרו להתפלל הלא יהיו רעבים, על כן אהתחן עבורם לעקיד נפשם", ותיכף הלך וחתך לפניו הלעקיד שהיתה מונחת על השלחן, ואח"כ הלך לתקיעת שופר. (גדול בישראל, טענקא)

שפיות

הרה"ק רבי ישעילע הזמין פעם את אבי שיבוא לביתו ויהנו ממנו, והסכים ונסע אבי עמו לביתו, ובלילה ישן בחדר של הרה"ק ועשה את עצמו כאילו הוא ישן שרצה לדעת ולראות את עבודתו של הרה"ק.

ויהי כאשר התעורר הרה"ק משינתו, הסתכל לראות את האורח של ה"ה אבי מורי אם הוא ישן, וראה שהוא

עדיין ישן במיטתו, התחיל לדבר לעצמו, ואמר בזה"ל, "ישעי, גראביאן בלייבט גראביאן, האסט דין אנגעגעסן, האסט דין געלייגט שלאפן, אנדערע אידן שטייען אויף לערנען און די שטייסט אויף ווייל דו ווילסט טרינקען", וקם ממטתו והלך בחדרו הלך וחזר ושפתותיו מרחשות, לאחר זמן מה ישב ושתי.

ואחר כל זה המשיך ואמר, "הלא יש כאן אברך ואני מתבייש לחזור למטתי", והתחיל לומר תהלים בבכיות משך זמן רב, וסיים אבי ששכב על המטה אז בפחד גדול בראותו גדול עבודתו של הרה"ק רבי ישעילע זי"ע. (מפי בנו של בעל העבודא הגה"צ מטענקא זצ"ל)

מיניו צופיות

הגה"צ ר' מענדעלע קארדער זצ"ל נסע לפעסט בעת מלחמת העולם הראשונה במוצאי יום הקדוש, משום שלא היה בנמצא אתרוגים במדינת אונגארן, ושמע שיש אתרוגים בפעסט, אבל לבסוף לא מצאו חן בעיניו. אמר לו איש א' שברשותו של הרה"ק ר' ישעי' מקערעסטיר זצ"ל יש אתרוג, נסע לקערעסטיר, ולא נסע לביתו כלל.

בשמחת תורה היו חסידים למאות אצל הרה"ק, ובעת אמירת לחיים ניגש גם ר' מענדעלע אל הרה"ק, והרה"ק בירך אותו בברכת רפואה שלימה. ובעיני אולי לפליאה, כי כל בני ביתו היו בריאים ושלימים, וחשב אולי טעה הרה"ק והחליף אותו לאיש אחר שזקוק לרפואה (דהרי היו שם אנשים הרבה). כשחזר לביתו אחר החג, נודע לו שאשתו חלתה במחלה מסוכנת, ובעת שבירך אותו הרה"ק ר' ישעילע ברפואה שלימה, היתה מסוכנת ביותר, ובעזרת השי"ת נתרפאה. (שיח זקנים)

כשנולדה בת להגה"צ ר' מענדעלע קארדער היה מסופק איזה שם לקרוא לה, רבקה או פעריל. שאל את הרה"ק ר' ישעילע, ואמר לו שיקרא שמה פעריל, הדבר היה לפלא בעיניו, דהרי שם רבקה הוא מלשון הקודש. כאשר הגיעה הבת בקשר החיתון, ושם אמו של החתן היה רבקה, הבין למפרע את הטעם שציוה הרה"ק מקערעסטיר לקרוא שמה פעריל. (שיח זקנים)

פעם אחת ביקר הרה"ק ר' ישעיה מקערעסטיר זצ"ל בעיר זענטא, ואחד מאנשי העיר אמר לאשתו שהולך להרה"ק מקערעסטיר. שאלה אותו כמה זמן ישעה באכסניית הרה"ק, וענה לה שהולך לזמן מועט. אחר שנתן הפתקא להרה"ק ר' ישעילע, לא נתן לו לחזור לביתו, וכן דחה אותו משעה לשעה, שרצה לחזור לביתו והרה"ק ר' ישעי' לא נתן לו לחזור. שעה אחת אחר חצות הלילה אמר לו הרה"ק שעתה יוכל לחזור לביתו. בדרכו לביתו פגש את זוגתו שהלכה לחפשו היכן הוא, ובדיוק בעת ששהה ברחוב העיר נגל ביתם לארץ. (שיח זקנים)

מאב"י בדיקים

פעם אחת היה הרה"ק מביקסאד זצ"ל בראש חודש בקערעסטיר אצל הרה"ק ר' ישעילע זצ"ל, הרה"ק ערך שלחן וביקש מהרה"ק מביקסאד שיטול ידו לאכילה, כשראה הרה"ק ר' ישעי' שאינו טועם מן המאכלים, אמר לו ר' ישעילע, נא, שיאכל, והרה"ק מביקסאד חיכך עצמו, אמר לו ר' ישעילע, ווייסט איר וואס, לאמיר צוזאמען עסן, ואכל עמו מקערה אחת. כשחזר זקניו לביתו אמר, שטעם כמו שהרגיש במאכלי הרה"ק ר' ישעילע, לא טעם מעולם. (שיח זקנים)

ידוע שנהג לשחות בהמה בכל מוצ"ש לכבוד מלוא מלכה והיה באים הרבה אנשים אצלו לאכול, ואז ראו אצלו ישועות חוץ לדרך הטבע.

אמר בדרך צחות כמה שאומרים ביקום פורקן רברביא עם זעיריא טלא ונשיא "רברביא" יש רביס גדולים, "זעיריא" יש רביס קטנים, "טפלא" יש רביס שם קטנים מאוד, "ונשיא" (און ישעיה) הוא ג"כ רבי.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

דברים חוצבים להבות אש

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בדרשת שבת הגדול שנת תשס"ט לפ"ק-קרית יואל

דער מצב ווערט ערגער פון יאר צו יאר, און ליידער דויערט עס נישטאמאל א יאר, נאר אסאך ווייניגער.

עס זאל קיינער נישט זאגן מיך מיינט מען נישט, מיר וועט עס נישט שאדן, ווייל סאך בעסערע און קלוגערע פון אים האבן אויך אזוי געזאגט, און ליידער זענען זיי אנגעקומען אין שאול תחתית ממש ר"ל.

מען דארף זיך רייסן די האר פון קאפ ווען מען הערט וואס טוט זיך אלץ אפ, דער מצב שרייט פון זיך אליינס, הלילה נאך א פאר יאר אז עס גייט אזוי אן, צו וועם וועט משיח קומען??!!?, צו וועמען וועט משיח קומען??!!?, ווי אזוי וועט מען הלילה אויסזען אן מסירות נפש.

קען זיין דאס האבן די תלמידים געפרעגט רבי יוסי בן קיסמא, אימתי בן דוד בא, זיי האבן געגעבן א קוק ווי אזוי די דורות פאלן, היינטיגע צייטן זענען דא זאכן וואס מען האט זיך אמאל נישט פארגעשטעלט, האבן זיי געפרעגט אימתי בן דוד בא, צו וועם וועט משיח קומען??!!?, אין אזא מצב, אין אזא דור!, השיב להם זאת תורת העולה היא העולה, דער זיידע ז"ל אין ייטב לב (פרשה זו) טייטשט, זאת תורת העולה היא העולה, אז דער מענטש אליין דארף זיך מוסר נפש זיין, ער אליין דארף זיין דער קרבן עולה. און דאס איז געווען די תשובה פאר די תלמידים, אז דורך די כח פון מסירות נפש, כולי האי ואולי וועט מען קענען זיך דערהאלטן אין דעם שווערן ביטערן גלות.

און דאס איז וואס מיר דארפן געדענקן, מען דארף האבן דאס ביסל מסירות נפש, אז ס'קומט צו א עת נסיון, מען האט א שוואכע מינוט, זאל מען זיך קענען מתגבר זיין, כובש זיין דעם רצון, דאס מיינט מסירות נפש, אוועקגעבן דעם רצון, ווי דער פסוק זאגט (בראשית כג ח) אם יש את נפשכם, און רש"י טייטשט נפשכם מיינט רצונכם. מסירות נפש מיינט אוועקגעבן די רצון פארן הייליגן באשעפער, און דאס איז מסירות נפש, און דורכדען קען מען זיין אפגעהיטן פון גאר הארבע איסורים.

איך וויל בעטן בכל גימי נפשי! די אלע וואס דארפן עס לצורך הפרנסה, ס'איז שוין דא היינט אזא פילטער וואס טוט אביסל אויסרייניגן מען זאל נישט אנקומען אויף נישט גוטע פלעצער, דארף מען זען אז מען זאל דאס האבן, ס'זאל זיין די מסירות נפש כובש צו זיין די תאוה, און דאס וועט זיין א שבמירה מען הלילה נישט צוקומען צו א מכשול.

און פארשטייט זיך, הלילה והלילה איבערגעבן די כלי - אפילו באופן ארעי, אפילו אויף א קורצע זמן - פאר א יונגל, א בחור אדער א מיידל, מען זאל נישט מיינען, אה, מייך קינד וועט דאס נישט שאדן, ער פארשטייט נישט צו דעם, מען דארף צו וויסן, ווי יונגער מען איז, אלס קלוגער און רעפערנירטער איז דאס קינד, און כאפט זייער שנעל אויף די אלע כלים, הלילה דאס צו געבן פאר א קינד, ווייל ס'איז בנפשכם, ס'איז דמו ודם זרעותיו תלוי בו.

דער מדרש (הובא בקדושת יו"ט) זאגט שאלו תלמידיו את רבי יוסי בן קיסמא, די תלמידים האבן געפרעגט רבי יוסי בן קיסמא, אימתי בן דוד בא, ווען וועט משיח קומען השיב להם זאת תורת העולה, און מען דארף צו פארשטיין וואס איז געווען זייער שאלה אימתי בן דוד בא.

לעניננו קען זיין דער פשט, דער פעטער ז"ל האט אמאל געזאגט מורא'דיגע ווערטער, ער האט געזאגט, "אז היינטיגע צייטן ווען די נסיונות זענען גרויס, אז א מענטש האט א תאוה, און ער איז זיך מתגבר אויף די תאוה, איז דאס א התחלה צו מסירות נפש", קורצע ווערטער אבער עס ליגט אין דעם זייער אסאך, מען קען עס נאכקוקן לשון קדשו אין דברי יואל פ' ויחי דף תקו.

עס איז יעצט דער זמן פון ביעור המין, מען דארף צו מבער זיין דעם המין הידוע, ושאינו ידוע, דער טעכניק היינט צוטאג שטעלט אהער יעדן טאג פרישע כלים, היינט צוטאג דרייט זיך כמעט יעדער סוחר מיט אזא כלי (סעלפאן) אין טאש, וואס מיט איין קוועטש אויפן קנעפל, קען מען זיך פארבינדן דא און דארט, און איך וויל נישט ארויסזאגן מיטן מויל רה"ל ווי מען קען אלס אנקומען.

מען קוקט זיך צו דער מצב פונעם ירידת הדורות אין היינטיגע צייטן איז זייער ביטער, הגם דער יצה"ר איז נישט היינט געבוירן געווארן, ס'איז אמאל אויך געווען א יצה"ר, און ס'איז אמאל אויך געווען נסיונות, און ס'איז אמאל אויך געווען נישט גוטע פלעצער, אבער אמאל ווען איינער האט געוואלט אנקומען צו די פלעצער, האט עס געקאסט געלט און אסאך צייט צו קענען אנקומען, און ווי לאנג ער האט געוואלט אנגעקומען האט ער שוין געהאט צייט צו האבן אביסל התבוננות, די תאוה זאל זיך אים אביסל אפקילן, און מען איז ניצול געווארן.

ליידער ליידער היינטיגע צייטן, קען מען זיצן ביי זיך אין שטוב, און מיט די כלי אין טאש, מען מיינט אז קיינער זעט נישט, און מיט איין קוועטש אינעם קנעפל, רחמנא ליצלן ווי מען קען אנקומען אין איין מינוט.

מורי ורבותי, עס איז היינט א מצב אז מען דארף האבן מסירות נפש זיך צו האלטן ביי אידישקייט!, אז מען וויל בלייבן א ערליכער איד מוז מען האבן מסירת נפש!, מען דרייט זיך ארום אין טאש מיט ג"ע ממש!, ווער ווייסט וואס ס'וועט נאך נאכקומען.

מען קוקט צו דער מצב פון די נסיונות וואס דער יצה"ר רוקט אונטער, און ליידער דער מצב ווערט שווערער פון טאג צו טאג, מען האט שוין פאר א יאר, און פאר צוויי יאר אויך געשטורעמט דערויף, אבער עס איז נאכנישט געווען אזוי געפערליך ווי היינט, ס'איז נאך פאר א יאר נישט געווען אזוי שלעכט, און ווער ווייסט וואס ס'וועט נאך זיין איבער א יאר,

דברים חוצבים להבות אש

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

באסיפה כללית לאנ"ש חוהמ"פ שנת תשס"ט לפ"ק-וויליאמסבורג

מוסר נפש אויף דעם, איך וויל נישט מייך קינד זאל האבן צו דעם א צוטריט, איך וויל נישט איינער זאל אים אויפרייצן, איינער זאל אים געבן צו פארשטיין ווי גוט דאס איז.

וויל איך זאגן פאר די אלע עלטערן, די וואס זענען מכבד זייערע קינדער און זענען זיי מחנך צו דעם, אז ס'איז דא א גרויסע תביעה פון אנדערע הונדערטער עלטערן, אז מען זאל דיין קינד מסלק זיין פונעם מוסד, עלטערן מאנען, עלטערן בעטן, און זיי זענען גערעכט מיט זייער תביעה, הונדערט פראצענט גערעכט.

היינט איז עס געווארן ערגער, ווייל היינט איז געווארן אזוי, די טעכניק איז נישט געשטאנען, סגייט אזוי שנעל אז עס איז געווארן אזוי פארגעשריטן אז מען האט עס היינט אין בוזעם טאש, מען האט דעם נחש, דעם שלאנג האט מען ביי זיך אין בוזעם טאש, און רגע כמימרא, און ער - נישט נאר זיינע קינדער - דארף גרויס רחמים ער זאל בלייבן א ערליכער איד, ווייל ער איז א בא בשנים האט זיך נאך דער יצר הרע פון אים נישט מייאש געווען.

מען שטייט און מען טראכט און מען ווערט פשוט פארלוירן, וואס וועט זיין פון כלל ישראל?!!!, ווער בלייבט אן ערליכער יוד?!!!.

ווער ס'האט די כלי (סעלפאן) און איז מחובר צום אינטערנעט, און מיט א קליינע דרוק אין קנעפל איז ער שוין דא און דארט און דארט, רחמנא ליצלן!!!, ער גייט אראפ פון אידישן וועג, נישט ער קען דאווענען, נישט ער קען לערנען, נישט ער קען טון א מצוה. אשר קרך בדרך, דער מדרש זאגט אשר טמאך, ער האט דיך מטמא געווען פון קאפ ביז פיס, סאיז א מורא'דיגע נסיון, יעדער האט עס ביי זיך און מען טראגט עס מיט זיך ארום, ס'איז נאך אזאנס נישט געווען מאז היתה ישראל לגוי, אידן זאלן מיט מאכן אזעלכע נסיונות.

דער בני יששכר זאגט, מצה איז מבטל יצרא דעריות, יעצט ווען אונז שטייען אין יו"ט פסח, דארף מען בעטן און וויינען פון איינעם צום צווייטן, זייט מבער די כלים פון בוזעם טאש, זעט נישט צו זיין מחובר צום אינטערנעט, ס'איז דא אופנים ווי אזוי מען קען, מען זאל נישט זיין מחובר, איך בין נישט קיין מומחה אין דעם, אבער איך ווייס אז מען קען זיך אן עצה געבן, האט רחמנות אויף אייך!!! האט רחמנות אויף ענקערע קינדער, אויף ענקערע דורות!!! לאמיר נישט האבן די טומאה ביי זיך אין שטוב.

פסח איז דער זמן וואס מען דארף מבער זיין דעם חמץ מביתו ומרשותו, די היינטיגע חמץ וואס איז מחמץ, וואס איז א חיוב כרת, און כרת מיינט מען אים מיט די קינדער, דאס איז די כלים מכלים שונים וואס די טעכניק האט אהערגעשטעלט.

מען האט אמאל געוואוסט - איך רעד נישט פון אמאל איך רעד יעצט פון א יאר צוויי צוריק - מען האט געקענט רעדען צו א יוד, ס'איז דא די כלים, די קאמפיוטער, מען דארף דאס האבן אין געשעפט, ברענג עס נישט אהיים האלט עס אין געשעפט, סאיז אליין געווען א גרויסע צרה און מען האט עס באוויינט, עס האט געבען אזויפיל אידן אראפגעפירט פון וועג.

היינט איז געווארן די צרה פי כמה וכמה, ס'האלט שוין היינט אסאך מער, מענטשן פארשטייען נישט, ס'מאכט זיך א געשעהניש אויף די וועלט, וויל ער זיין א גוטע טאטע, און ער שטעלט אויף א כלי ביי זיך אינדערהיים, און ער וביתו ובניו ובנותיו זעצן זיך ארום א גרויסן טיש, און יעדער איינער האט הנאה, יעדער האלט מיט. וואס געשעט, ער איז מחנך זיין קינד צו די כח המושך פון די כלי, און אים דאכט זיך אז ווען ער וויל וועט ער דאס געבן פארן קינד, און ווען ער וויל נישט וועט עס זיין פארשלאסן, ער וויל נישט פארשטיין אז דער קינד האט טועם געווען פונעם עץ הדעת, דאס קינד וועט שוין אליינס וויסן ווי מען פארשאפט זיך אזא כלי, ער איז שוין פיל קלוגער פונעם טאטן, דער טאטע מיינט ער פארשליסט עס, ער וועט איבער קלוגן דעם טאטן, און ווען די טאטע איז נישט אינדערהיים, די מאמע איז נישט אינדערהיים, וועלן זיי זיך שוין נעמען צו די כלי, און וואס עס געשעט נאכדעם, רחמנא ליצלן! רחמנא ליצלן! די יצר הרע גייט איינס צוויי דריי, און האט אוועק גע'הרג'ט געבער זיין קינד.

די מעשה גייט נאך מער, דאס קינד גייט אין חדר, און ער פארציילט פאר אלע קינדער וואס ער האט געזעהן, און ער רייצט אויף אנדערע קינדער. סאיז היינט א מצב, אידן שיקן זייערע קינדער אין ת"ת און אין מיידל סקול, ערליכע אידן, זיי בעטן זיך ביי די הנהלה, אונז וויל מיר שיקן אונזערע קינדער, אונז וויל מיר זיי זאלן באקומען א ערליכן ריינעם און כשר'ן חינוך, נעם נישט אריין אין מוסד א קינד וואס ער קוקט אינדערהיים ביי די כלי, איך וויל נישט ער זאל אויפרייצן מייך קינד, און עלטערן זענען בארעכטיגט, ער זאגט - איך האב עס נישט אינדערהיים, איך בין מייך

בסעודת הודאה יום כ"א כסלו שנת תשס"ט לפ"ק - וויליאמסבורג

איך וויל זאגן פאר דעם איד, איך ווייס נישט ווער ער איז, איך ווייס נישט צו ער איז יא דא צו ער איז נישט דא, אבער אויל איז ער דא, און אויל וועט ער הערן מייע ווערטער, איך וויל אים זאגן, דו ביסט מחנך דיין קינד צום קאמפיוטער, ביסט מחנך דיין קינד ער זאל וועלן זען אויפן קאמפיוטער די אינטערעסאנטע גייעס, דו מיינסט דיין קינד וועט נאר קוקן וויפיל דו ווילסט און וויפיל דו ערלויבסט אים, זאלסט וויסן אז דיין קינד איז יעצט שוין קלוגער פון דיר, און ער וועט נאך זיין אין עתיד נאך קלוגער, און ער וועט אליין וויסן ווי אזוי זיך צו באנוצן מיטן קאמפיוטער, ווען דו ווילסט און ווען דו ווילסט נישט, דו ביסט מחנך דיין קינד לכל דבר רע, לכל מרעין בישין. מיט א קוועטש אויפן קנעפל מאכסטו פון דיין קאמפיוטער א טעלעוויזשאן, א ריכטיגע טעלעוויזשאן, ווייל די גייעס אויפן קאמפיוטער זעט מען ווען מען טוט זיך צובינדן צו איינע פון די סטאנציעס פון די טעלעוויזשאן, ווען דו זיצט ביים קאמפיוטער זאלסטו וויסן דו קוקסט יעצט טעלעוויזשאן.

איך וויל איבערזאגן דברי אלקים חיים, וואס דער פעטער ז"ל האט געזאגט הושענא רבה תשט"ו אין די דרשה, און ער האט גערעדט איבער די טמא'נע כלי פון טעלעוויזשאן, האט ער געזאגט בזה"ל:

ווער האט זיך געקענט אויסמאלן אין פריערדיגן דור אז ס'וועט זיין אמאל אזא חציפות, אז ס'וועט א טיילוויזשאן אויף די וועלט, און ס'וועלן זיך טרעפן אידן וואס האבן זיך נאכנישט געשמד'ט און זיי נעמען דאס אויך אין שטוב אריין, ביטער און זייער, אוי וויי. איך האב שוין דאס געזאגט ווען דאס וואלט ווען געווען אין די פריערדיגע דורות, העט מען ווען אויסגעשלאסן אזא הויז מזרע ישראל, ס'איז בעוה"ר אלעס, עבודה זרה מיט גילוי עריות, און ס'איז גארנישט מעגליך מען זאל א גוטן סוף האבן, מען קען גארנישט בלייבן א איד, דאס איז די גאנצע, ס'איז נישט פארהאנגען נאך אזא חציפות, עד כאן לשונו וואס ער האט געזאגט אין א דרשה תשט"ו הושענא רבה.

די וועלט זייט דעמאלטס איז נישט בעסער געווארן, נישט די גויא'ישע וועלט און נישט די אידישע וועלט, נאר ס'איז נאך סאך ערגער געווארן, ליידער ליידער מען האט דעם קאמפיוטער, און מען מאכט עס מעת לעת פאר א טעלעוויזשאן, מען זאל וויסן דער וואס האלט מיט די גייעס אויף די טעלעוויזשאן המכונה קאמפיוטער, אז ער איז נכלל בכלל די אלע שארפע ווערטער וואס מיר האבן פריער נאכגעזאגט, און ווי אזוי כאפט אים נישט אן א מורא אין א פחד, דאס איז דער רוח הזמן, מנהגי אמעריקא, מען מוז האבן אזא כלי, די מנהגי אמעריקא קומט אריין ליידער אין אונזער מחנה, מען דארף מאכן געוואלדיגע גדרים וסייגים, מען דארף אהערשטעלן א חומה בצורה אפצוהיטן כרם בית ישראל.

איך וויל זאגן פארן ציבור, מען דארף וויסן קלאר, א קאמפיוטער אין שטוב איז בבל יראה ובבל ימצא, ס'איז א חורבן פאר אים און פאר זיינע קינדער, אפילו אין געשעפט דארף מען האבן א פילטער אויפן קאמפיוטער, מען קען היינט האבן, ס'איז דא וואס שטעלן דאס צו, און דאס איז א חק ולא יעבור, מען טאר נישט האבן איין טאג די קאמפיוטער אן א פילטער, דאס איז א שמירה פאר אים ער זאל הלילה נישט אנקומען אין שאול התחתית ר"ל, ווען מען באנוצט זיך מיטן קאמפיוטער איז עס נאר וואס איז צורך המסחר, און נישט מיטצוהאלטן די גייעס מיטן קאמפיוטער.

עס טוט ווי דאס הארץ ווען מען זעט ירידת הדורות אין כמה ענינים, ירידת הדורות אין א בחינה פון אשר קרן בדרך, מען זעט א קאלטקייט ווי אזוי מען גייט צו אין הנהגת הבית, דאס הויז פירט זיך מיט א קאלטקייט, א קרירות אין לימוד התורה, א קרירות וואס איז נוגע חינוך הבנים והבנות, א קרירות בשעת'ן דאווענען, און א קרירות צו יעדע דבר שבקדושה, פון ווי נעמט זיך דאס קרירות, דאס קאלטקייט, דאס געפרוירענקייט, פון ווי נעמט זיך דאס, די יסוד הדברים איז ווייל מען ווערט נמשך נאך די מנהגים פון אמעריקא, מען לעבט אין אמעריקא, מען טוט זיך אמעראקאניזירן, מען גייט נאך די רוח הזמן און די השקפה פון די תושבי המדינה, די גרמא בניזקין איז כלים מכלים שונים, וואס די טעכניק האט אהערגעשטעלט, דאס איז די סעלפא'ס, און ס'קומט צו טעקסט מעסעדזשעס, בין אדם לחבירו, סיי ווען מען האלט אינמיטן לערנען, סיי ווען מען האלט אינמיטן דאווענען, די מבינים די יודעי דבר שרייען געוואלד, אז דאס איז גורם א געוואלדיגע ירידה, א געוואלדיגע שעדליכקייט, ס'ברענגט א התקרבות פון מענטשן וואס וואלט ווען נישט געטארט זיין, ס'ברענגט ליידער א התקרבות בין איש לאשה וואס וואלט ווען נישט געטארט זיין, נישט קיין קרובה, ס'ברענגט א התקרבות באופן נורא ואיום, ווייל אז מען זעט זיך נישט, מען קלאפט זיך נאר, ס'פעלט די בושה.

איך האב געהערט ס'איז דא א מקום ווי מען האט איינגעפירט מען האט געמאכט א תקנה אז בעלי תורה בעלי יראי ה' זאלן נישט האבן דאס גאנצע ענין פון טעקסט מעסעדזש, אפילו מען האט א סעלפא'ן, נישט האבן די טעקסט מעסעדזש, איך זע אז ס'איז א גוטע גדר פאר צניעות, און פאר אסאך ענינים, איך בין מחוק די תקנה, און הלואי ביי אונזער עולם מען וואלט אויך געהאט שכל זיך צוצושטעלן צו דעם, עפעס א הצלה פורתא.

אבער ביתר שאת דארף מען מתריע זיין און באוויינען די גרויסע מכה, די גרויסע מכשול פון די קאמפיוטערס, היינט צוטאג אין יעדן בית מסחר, אין יעדע געשעפט אין יעדע געוועלב אין יעדע קאמפאני איז דא א קאמפיוטער, ס'איז אבער ליידער נישט נאר אין געשעפט נאר אויך אינדערהיים, מיט א תירוץ אז מען דארף עס פאר די פרנסה, דער יצה"ר שטייט דאך נישט, און צום סוף שלעפט אים דער יצה"ר נישט נאר פאר ענינים וואס איז נוגע צום געשעפט, נאר צו אנדערע ענינים אויך, פונעם היתר ברענגט ער אים צום איסור, און דער איסור איז ראיות אסורות ממש באופן גרוע, און ליידער ליידער זייער אסאך זענען שוין אריינגעפאלן אין שאול תחתית ממש, מען דארף עס באוויינען טאג און נאכט די חללים וואס איז געפאלן פון כלל ישראל דורך די כלי.

ס'איז היינט געווארן א נייע קולא, מען קוקט גייעס, ס'איז אזוי צוגעשטעלט מען געט א קוועטש מיטן קנעפל און מען קען מיטהאלטן די גייעס, א איד איז זיך מיר געקומען אפרעדן, זיין אינגל גייט אין חדר, און א אינגל אין חדר האט פארציילט פאר זיין אינגל, אז ער האט געזען די גאנצע מעשה - אין אינדיע איז דאך געווען א איבערקערעניש ווייסט דאך יעדער איינער, ס'האט געבען ליידער געקאסט אידישע נפשות, האט דער אינגל פארציילט אין חדר אז - דער פאטער האט אים געוויזן, די גאנצע משפחה האט מיטגעהאלטן אויפן קאמפיוטער די גאנצע געשעעניש, און ער פארציילט עס אזוי וואס ער האט אלס געזען.

מתוך דברות קודש

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בסעודת הילולא של רביה"ק זי"ע - כ"ו ניסן שנת תשס"ט לפ"ק

ס'איז אויסגעקומען נישט לאנג צוריק, צו רעדן וועגן דעם ביטערן ענין - וואס פייניגט יעדן וואס טוט אין חינוך - פון די כלים וואס האט זיך געבען אריינגעכאפט אין בתי בני ישראל.

ס'איז געווען היינט א אסיפה פון וועד החינוך פון דא אין קרית יואל, פון וויליאמסבורג, און פון בארא פארק, און מען איז געזעסן און מטכס עצה געווען וואס מען זאל דא טון.

ס'האט זיך ארויסגעשטעלט אז ס'איז דא א ציבור פון ערליכע אידן וואס קעמפן פאר תורה און פאר זייערע קינדער, און די מאנען און פאדערן פון די הנהלה רוחניות פון די מוסדות:

"אונז שטרענג מיר זיך אן און לאז מיר נישט אריין אין שטוב, אונז טו מיר אלעס אז אונזערע קינדער זאלן נישט האבן קיין צוטריט צו די כלים, קינדער קומען אין בית חינוך און טרעפן זיך מיט אנדערע קינדער וואס לערנען אין איין קלאס, אין איין חברותא, און ס'איז דא אידן וואס שלא באו לכלל דעת, און אם אין דעת הבלדה מנין, און זיי ווילן נישט פארשטיין די שעדליכקייט, און זיי לאזן יא צו זייערע קינדער צו די ענינים, און ס'קומען עלטערן מיט א טענה אז זיי ווילן נישט זייערע קינדער זאלן האבן א צוטריט דורך די חברותא פון אנדערע קינדער, וואס די השפעה איז א שעדליכע השפעה".

און די טענה איז זייער א שטארקע טענה, וואס עלטערן זענען בארעכטיגט צו פאדערן פון די הנהלה - און די הנהלה איז געזעסן היינט און דן געווען בכובד ראש אז די אידן האבן א ריכטיגע טענה, און מען דארף געבן א אוזן קשבת. וויל איך נאר דא זאגן אז מען וועט טון פעולות אויף דעם צופרידנצושטעלן די אידן.

דברות קודש בסעודת רעוא דרעוין (המשן מדף ז)

והנה פתח זו של אות ה' הוא פתח קטן מלמעלה שהוא פתוח לקבל שבים, רומז למה שאומר הקב"ה פתחו לי פתח כחודו של מחט, ועל דבר זה רומז מצות מצה, שצריך האדם לפתוח פתח קטן אף כחודו של מחט להתקרב אל השי"ת, ובפתח קטן זה נתהפך האדם מאיסור חמץ למצות מצה, ואח"כ הקב"ה מסייע לפתוח לו פתח כפתחו של אולם. ולזה אחר חג הפסח בעת שמתחילין לאכול חמץ, נוהגין לנקוד החלות במפתח, לרמז שצריכים לפתוח פתח קטן על האות ח' של חמץ מלמעלה, כי הקב"ה מבקש מאתנו רק מעשה כל שהוא כמ"ש קול דודי דופק פתחי לי, שיקח האדם מפתח לפתוח פתח קטן כחודו של מחט, ובכל שהוא סגי שלא יהיה האדם בגדר חמץ אלא מצה קדושה, והשאר יגמור הקב"ה בעדינו לטובה, ויפתח לנו פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו.

וי"פ בזה שאלת בן הרשע, מה העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו וכו' אילו היה שם לא היה נגאל, הכוונה כי בן הרשע מואס בעבודה כל שהוא שסובר שבזה לא יתרצה לפני ה', לזה הוא שואל מ"ה העבודה הזאת לכם, כלומר שהעבודה מועטת לפתוח כחודו של מחט אינו כלום הוא, ועל זה אומר בעל ההגדה, לכם ולא לו, כי מאחר שהוא אינו מכיר ומאמין בחשיבות כל פעולה קטנה של עבודת ה', אילו היה שם לא היה נגאל, דכיון שלא פתח פתח קטן, לא היה הקב"ה מסייע לגמור בעדו הפתח כפתחו של אולם, אך האדם העושה פעולות לפתוח איהו פתח, ואין שיעור לכל שהוא, ואף פתח קטן מאד

אם יעשה פעולה לפתוח אותו, אז יזכה שהקב"ה יפתח פתח כפתחו של אולם ובזכות זה זכינו לצאת ממצרים.

ובזה יתבאר מה שאמר משה רבינו לבני ישראל, זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, היינו שבכדי שיזכו להשראת השכינה ולהתקרב אל הקדושה אינם צריכים לעשות פעולות רבות ונשגבות, רק זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, למלא את בקשת השי"ת פתחי לי אחותי רעיתי פתח כחודו של מחט, אז יורא אליכם כבוד ה', כי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, ובדיני שמים כל משמע כל דהוא, ועל כן אף תשובה כל דהוא סגי.

ועל זה דרשו בתורת כהנים, אמר להם משה לישראל אותו יצר הרע, המונע את האדם ומעכב ממנו שלא יעשה אף כל שהוא להתחיל מעצמו לפתוח פתח כחודו של מחט, זה תעבירו מלבבכם, וזו תהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, כי על ידי שיפתחו פתח כחודו של מחט לפני שיפתח הקב"ה הפתח, אח"כ יגמור הקב"ה בעדם לטובה, וכאשר יעשה האדם בעצמו פעולות לטובה, אף כי מצער היא, יזכה לסייעתא דשמיא כי הקב"ה פותח שער לדופקי בתשובה.

והשי"ת יאה בעזרינו בעמדינו אחר חג הפסח, ועלינו לקבל ליקח אתנו כל הקדושות של חג הפסח העל"ט, אותו יצה"ר תעבירו מלבבכם, והשי"ת יעזור שנזכה לעשות מצות ומעש"ט בלב שלם ובנפש חפיה, ונזכה לתקן מה שפגמנו ולעשות תשובה בשלימות, ונזכה לגאולה שלימה בהתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

ליל שב"ק

ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידום אהרן, איתא במדרש פליאה (הובא ביערות דבש ח"ב דרוש י"ז) וידום אהרן, מאי הוה ליה למימר, וביום השמיני ימול בשר ערלתו (ויקרא יב ג). והוא פלאי.

ונראה על פי מה דאיתא במס' קידושין (דף כט:) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה נושא אשה ואחר כך ילמוד תורה, ורבי יוחנן אמר ריחיים בצווארו ויעסוק בתורה, ולא פליגי הא לן והא להו, ופירש"י הא לן, בניי בבל נושא אשה ואחר כך הולך ולומד תורה, הא להו, לבני ארץ ישראל ילמוד תורה ואחר כך ישא אשה, ע"ש.

וכתב בפרדס דוד (פ' לך) בהסבר שיטת רש"י, כי כתבו בתוס' (קידושין לח. ד"ה אקרו) בשם הירושלמי (חלה פ"ב ה"א) דאין עשה דקודם הדיבור דוחה עשה דלאחר הדיבור. וכתבו האחרונים (חידושי מהרי"ט ואור חדש קידושין שם) דשיטת הבבלי (יבמות ה.) דעשה דלפני הדיבור חמיר טפי ושפיר דוחה. והנה עשה דפ"ר הוא עשה דקודם הדיבור, ותלמוד תורה הוא עשה דלאחר הדיבור, ולזה אמר הא לן היינו לבניי בבל דלשיטת הבבלי עשה דקודם הדיבור חמיר, לכך נושא אשה תחלה ואחר כך ילמוד תורה, והא להו היינו לבני ארץ ישראל דלשיטת הירושלמי עשה דקודם הדיבור קל, הרי עשה דלימוד התורה שהוא לאחר הדיבור חמור יותר מפ"ר שהוא קודם הדיבור, לכן ילמוד תורה תחלה ואחר כך ישא אשה, עכ"ד.

ואיתא בגמרא (יבמות סד.) דנדב ואביהוא מתו משום שלא נשאו נשים והיו להם בנים שנאמר (במדבר ג ד) ובנים לא היו להם. והטעם שנפשמם חשקה בתורה, וסברו כמ"ד ילמוד תורה ואחר כך ישא אשה, והיינו משום דעשה דלימוד התורה שהוא עשה דלאחר הדיבור חמור יותר מעשה דפ"ר שהוא עשה דקודם הדיבור, ולכן לא נשאו נשים ועסקו בתורה, ונענשו על זה ומתו משום דבאמת עשה דקודם הדיבור חמור, וכמ"ד ישא אשה ואחר כך ילמוד תורה.

והנה שנינו במס' שבת (דף קלב:) תנו רבנן, ימול בשר ערלתו, ואף על פי שיש שם בהרת יקוץ, ומה אני מקיים השמר בנגע הצרעת (דברים כד ח), בשאר מקומות חוץ ממילה, או אינו אלא אפילו מילה, ומה אני מקיים ימול בשר ערלתו בזמן שאין בה בהרת, תלמוד לומר בשר, ואף על פי שיש שם בהרת. ומפרש הגמרא דהברייתא הכי קאמר, מילה דוחה את הצרעת מאי טעמא, דאתי עשה ודחי לא תעשה, אימר דאמרינן דאתי עשה ודחי את לא תעשה, בלא תעשה גרידא, האי עשה ולא תעשה הוא, ומה אני מקיים ימול בשר ערלתו בזמן שאין

דברות קודש

מכ"ק מרו אדמו"ר שליט"א

פרשת שמיני שנת תשס"ט לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרו אדמו"ר שליט"א

בה בהרת, תלמוד לומר בשר ואף על פי שיש שם בהרת, ופירש"י האי עשה ולא תעשה הוא, השמר לא תעשה הוא, ולעשות ככל אשר יורו (דברים כד ח) היינו עשה, ומסיק רבא דהאי קרא לא איצטריך אלא למילה שלא בזמנה, ע"ש.

והנה הרמב"ם (פ"י מהל' צרעת ה"א וה"ה) פסק דליכא בצרעת אלא לא תעשה, והקשה המשנה למלך דהא בגמרא מבואר דאיכא עשה דולעשות ולא תעשה דהשמר, ותיריך דס"ל להרמב"ם כאידך ברייתא דמייתי הש"ס (שבת קלג.). דרייש לקרא דולעשות לדרשה אחריתי, ולא לעשה, ע"ש.

וכתב בספר שפת אמת (פ' שמיני דרוש נ"ה) דלכאורה לאידך ברייתא דליכא בצרעת אלא לא תעשה, הדרא קושית הגמרא לדוכחה למה לי יתורא דבשר למילף דאפילו במקום בהרת ימול, תיפוק ליה דאתי עשה דמילה ודחי לא תעשה דנגע, ועל כרחך מזה ראייה לסברת הירושלמי דאין עשה דקודם הדיבור דוחה עשה דלאחר הדיבור, וכיון דמילה ובפרט מילה שלא בזמנה הוי עשה דלפני הדיבור, הוה אמינא דלא דחי לא תעשה דלאחר הדיבור, משום הכי איצטריך קרא דבשר, עכ"ד.

ובזה יתבאר המדרש, וידום אהרן, מה הוה ליה למימר וביום השמיני ימול בשר ערלתו, כי נדב ואביהוא מתו מחמת שלא קיימו מצות פריה ורביה, שסברו דעשה דלימוד התורה דהוי לאחר הדיבור עדיף מעשה דפריה ורביה דהוי קודם הדיבור, ונעשו משום דעשה דקודם הדיבור עדיף טפי, ועל זה אמר המדרש, שאהרן היה יכול להתרעם חלילה למימר וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ולכאורה קשה למה לי קרא ימול בשר ערלתו למילף דאפילו במקום בהרת ימול, תיפוק ליה דאתי עשה דמילה ודחי לא תעשה דנגע, (לשיטת הרמב"ם דלא הוי בצרעת רק לא תעשה), ועל כרחך מזה ראייה דעשה דלאחר הדיבור עדיף, ואם כן הוי אמינא דעשה דמילה אינו דוחה ל"ת דצרעת דלאחר הדיבור, משום הכי איצטריך קרא דבשר, ואם כן מקרא זה יש ראייה דעשה דלאחר הדיבור עדיף טפי, ולא היה להם לנדב ואביהוא ליענש, ועל זה סיפר הכתוב בשבחו של אהרן וידום אהרן שקיבל גזירת ה' בדומיה.

סעודת רעוא דרעוין

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', איתא בתורת כהנים, אמר להם משה לישראל אותו יצה"ר תעבירו מלבבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום. ויתבאר בהקדם מה דאיתא במדרש (שהש"ר פ"ה ס"ג) קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעית, אמר הקב"ה לישראל בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו. ויש להבין הא בקרא כתיב (דברים ל') כי תשוב אל ה' אליהך בכל לבבך ובכל נפשך, דמשמע תשובה שלימה בכל לב ונפש, ואיך אמר המדרש שהקב"ה מבקש רק פתח כחודו של מחט.

אך ביאור הענין כי באמת פליגי בזה אי כל משמע כולו, או רק כל שהוא משמע, דאיתא במס' סנהדרין (דף עח.) תנו רבנן, הכוזה עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת בין בבת אחת בין בזה אחר זה פטורין, רבי יהודה בן בתירא אומר בזה אחר רבי האחרון חייב מפני שקירב את מיתתו, אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו (ויקרא כד יז) ואיש כי יכה כל נפש אדם, רבנן סברי כל נפש עד דאיכא כל נפש, ורבי יהודה בן בתירא סבר כל נפש כל שהוא נפש, ע"ש. נמצא מזה דיש שני פנים בפירוש חייבת כל, לרבנן הוא רק כולו משמע, ולרבי יהודה בן בתירא היינו אף כל שהוא משמע, והרמב"ם (הלכות רוצח פ"ד ה"ו) פסק כרבנן דכולן פטורין, אך כתב באור החיים הקדוש (פ' וישב) דבדיני שמים הן חייבין. ומשמע מזה דבדיני שמים כל משמע כל שהוא. ואם כן אתי שפיר מה שהקב"ה אומר לישראל בני פתחו לי פתח כחודו של מחט, כי בדיני שמים סגי התשובה אף בכל שהוא, והקב"ה יפתח לנו פתח כפתחו של אולם.

ועל פי זה אמרתי לבאר הגמרא (יומא פו.) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, פ"י כי אף אם לא יזכו בני ישראל לעשות תשובה אלא מיראה, מכל מקום כיון שהתשובה מגעת עד כסא הכבוד, ובדיני שמים נקטינן דכל משמע כל שהוא, על כן גם כי תשוב אל ה' בכל לבבך סגי בכל שהוא, ויתרצה ה' גם בתשובה מיראה לקבלו ברחמים וברצון. ובדרך זה יש לומר טעם נכון על מנהג ישראל תורה לנקוד החלות בשבת שאחר הפסח במפתח. ועיינן מה שכתב בזה א"ז זולתה"ה ברב טוב (בפרשה זו) ובאוהב ישראל (בליקוטים שבסוה"ס). והנה בחג הפסח נצטווינו להשבית החמץ מבתינו ולא יראה בגבולינו, אלא שבעת ימים תאכלו מצות. ומבואר בספרים החילוק שבין אותיות חמץ ואותיות מצה הוא באות ה', כי חמץ שהוא רמז ליצהור הרע יש בו צורת ח' סגור, ומצה יש בו אות ה' פתוחה קצת, רמז על הא דמבואר בגמרא (מנחות כט:) מאי טעמא תליא כרעיה דאות ה', רמז דאי הדר בתשובה מעיילי ליה, עכ"ד.

(המשך בפר' ו)

אוצר המנד

(המשך מעמוד א)

ועיין במנחות (דף עו:) תקרו בגמ' היכי רמיזא בתורה הא דחסה התורה על ממונם של ישראל והביאו מפ' דפ' חקת והשקית את העדה ואת בעירם, וצ"ע דאינו מביא ממשנה שלפנינו דמפורש בה כן ובסמיכות על פסוק מוקדם בתורה לפ' דפ' חקת.

ויותר מזה, כי בראי' מפ' חקת יש להעיר לפי מ"ד במכילתא ס"פ בשלח בפ' להמית את בני ואת מקני בצמא השוו בהמתן לגופן מלמד שבהמתו של אדם היא חייב, ובני און כ"כ ראה שחסה התורה על סתם ממונן, ובאמת רש"י בחולין מ"ט ב' מביא בענין זה הדרשה שלפנינו [רק בשם הת"כ ולא בשם המשנה]. ואפשר לומר הא דלא הביאו בגמ' מכאן משום דמבואר בת"כ דדרשה זו היא אליבא דר"מ, ור"י ור"ש מוקמי הפסוק לענין אחר.

והנה כלל זה ההתורה חסה על ממונם של ישראל בא כמה פעמים בש"ס, ואמנם כנגד זה מצינו כ"פ בגמ' כלל אחר דאין עניות במקום עשירות, וכללים אלו לכאורה סותרים אי"ז. והנה בשו"ת תשובה מאהבה (ח"א סי' ד) כתב שמצינו בארבע מקומות בעניני כלי מקדש שאמרו בהם התורה חסה על ממונן של ישראל, ולעומתם מצינו ארבע מקומות שאמרו בהם אין עניות במקום עשירות, והמה ממש שני הפכים בנושא אחד, ובעוד שתי מקומות מצינו פלוגתא בזה.

ואלו הם המקומות, א' כתב הרמב"ם (כלי המקדש פ"א ה"ז): כלי מקדש שנקבו או שנסדקו אין סותמין אותן אלא מתיכין אותן ועושין אותן חדשים. ועוד שם (ה"ט): סכין שנשטמ מן הניצב או שנפגם אין מחזירין אותו ואין מתיזין אותו וכו' ועושין אחרים, שאין עניות במקום עשירות. ב'. כתב הרמב"ם (שם פ"ח ה"ה) כל בגד מבגדי כהונה שנעשו צואין אין מלבנין אותן ואין מכבסין אותן אלא מניחן לפתילות וכו', משום דאין עניות במקום עשירות. ג. במס' שקלים (פ"ד מ"ג) אליבא דרבי עקיבא אין משתכרין בשל הקדש, וביארו בגמרא (כתובות קו): משום דאין עניות במקום עשירות. ד. במס' מנחות (פ"ח): אמרה הגמ' אליבא דרבי יהושע בן קרחה, סד"א הואיל ופי נרות אשחורי משחר התורה חסה על ממונן של ישראל וליעבד זהב כל דהו, קמ"ל דצ"ת זהב טהור. והטעם לכאורה משום דאין עניות במקום עשירות.

ולחפך מצינו, א. ביומא דף ל"ט: אמר רבא קלפי של עין היתה ושל חול היתה וכו', ופרקי רבינא של חול ונקדשה ומשני אי"ה ל' כל שרת של עין וכלי שרת של עין לא עבדין, ונעבדיה חסין ונעבדיה זהב, התורה חסה על ממונן של ישראל, והרי מה ששאלו וליקדשה היתה כשכבוד המצוה בשל קדש, ואפי"ה הסביר מה התורה חסה וכו' עדיפא, ב. ביומא דף מד: בכל יום היתה חתיית גחלים של כסף ממערכה שניה של קטורת למזבח הזהב, ומערה בשל זהב, ולא היה חותה בשל זהב משום דהתורה חסה על ממונן של ישראל. ג. במס' מנחות (עו): אמרו דלחם הפנים נקחת מן החטים ושאר מנחות רק סולת, משום דהתורה חסה על ממונן של ישראל דכתיב 'והשקית את העדה' וגו', ד. במנחות (פ"ו): לא בעינן זך וכתיב במנחות כמו שצריך במנורה, ומפרש ר"א משום דהתורה חסה על ממונן של ישראל לפי שהמנחות מרובות וצריכים שמן הרבה.

ובעל התשובה מאהבה שלח תמיה זאת לרבו הנודע ביהודה, וענה לו (תניא קו"א סי' ז) בזה"ל: ומה שתמהת שבקצת מקומות אמרו אין עניות במקום עשירות ובקצת מקומות אמרו התורה חסה על ממונם של ישראל והראית דרכי הבקיאיות בכל מקומות שהוזכר מהם דבר מזה. דע לך שמה שהוא מוכרח בכל שרת אמרינן ביה אין עניות במקום עשירות. וגם דע כי כסף לא מקרי עניות ואפילו בכל שרת אמרינן ביה התורה חסה ועושין אותו של כסף במקום שאין גזירת הכתוב לעשות של זהב, ולכן פסק הרמב"ם ז"ל בגדי כהונה שנעשו צואין אין מכבסין אותן לפי שהוא זך שרת, אבל קלפי של עין שהיתה של חול אמרינן דהתורה חסה.

והטעם דבלחם הפנים קונים אותן חטים משום התורה חסה התם הוא כיון שבשעת שגוינן אין כאן קדושת הגוף רק קדושת דמים וכשמתקדשת קדושת הגוף כבר היא סולת. ובכל יום היה חותה בשל כסף דמפורש במס' יומא דף מ"ד ע"ב התורה חסה וכו', היינו משום דשל כסף לא מקרי עניות, ע"כ.

צמצונו הלכה

בירורי הלכות, ערך נוסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחצרות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפעקס: 845 781 7213

דיני קטן בספירת העומר

- א) מי שיש לו ילד שיכול לספור ספירת העומר, ומבין הענין שסופרים מ"ט יום (והוא כשהבן הוא כבן ו' או ז' שנים כל בן לפי הריפותו¹), ראוי לחנכו במצות ספירת העומר² ואפילו אם ברור לו שהילד יחסר הרבה ימים מהספירה אפ"ה יתחיל לספור בברכה³.
- ב) וכ"ז אם עדיין לא דילג שום יום מהספירה, אבל אם הילד לא סיפר יום אחד, נכון לחנכו לספור בשאר הימים בלא ברכה⁴, ועל כן הילדים שאין סופרים בכל השבוע נכון לחנכם דגם בשבת ומוצ"ש כשסופרים עם הצבור, שלא יברכו הברכה.
- ג) אם הילדים הולכין לישן בכל יום קודם צאת הכוכבים, יכולין לספור בברכה מהשקיעה ואילך⁵ אחר תפלת ערבית.
- ד) מהנכון להרגיל הילדים שיספרו ספח"ע גם ביום [כגון אחר ברכת התורה וכדומה] כדי שאף אם ישכח מלספור פע"א בלילה, יוכל לספור שאר הימים בברכה⁶.
- ה) ילד ששכח יום א' מלספור, וכשרצה לספור יום האחר אחר השקיעה נזכר שעדיין לא סיפר אתמול [ואפי' כבר התפלל תפלת ערבית]⁷, יספור עכשיו הספירה של אתמול בלא ברכה, וימתין עד הלילה לספור הספירה של היום [ואם הולך לישן קודם ביהש"מ יספרנו למחר ביום]⁸.

¹ כ"כ הבי"ח באו"ח סי' ע' שאו מיקרי מחויב בחינוך לגבי מצות קרי"ש, וכ"כ הפמ"ג בא"א סי' ק"ו סק"ג שאו מחייב בקרי"ש ותפלה, וכ"כ המ"ב סי' ע' סק"ו לענין קרי"ש, ומסתבר דה"ה לענין ספירת העומר, וע"ע בפמ"ג בפתיחה כוללת ח"ב אות י' מ"ש בזה.

² המהר"ם סי' ע' סק"ב ב' מביא פלוגתא אי האב חייב לתקן את בנו בקרי"ש ומעיקר הדין נקט כושי"ג דפטר מלחבו (וכמ"ש הפמ"ג והגרא"ה והמ"ב סק"ט) משום שהאב אינו מצוי אצלו בזמן צאה"כ, ומכ"מ ס"ם המהר"ם שם דראוי לנהוג כר"ח ולהתמיר לחנכו במצות קרי"ש, ולכאורה גם ספירת העומר שזמנה בלילה תלו בפלוגתא הנ"ל, וע"כ כתבנו דראוי לחנכו ע"ז, (ובספרי המלקטים ציינו להשעיר תשובה בסו"ס תפי"ט שכתב דמחויב לחנכו ע"ז, אכן המעיק בשע"ת יראה שלא כתב כן, אלא שהמנהג במקומו שהקטנים שניעו לחינוך נהגין לספור ע"ז היטב). ומ"מ יש לרן ולומר דדין חיוב חינוך על ספירת העומר חריב חיוב מחויב בברכה ע"ק קרי"ש, כיון דיש פוסקים דמצינוה גם ביום, וכמבואר בס' תפי"ט ס"ז ע"ש, א"כ דומה למצוה הנמשכת כל היום שמחויב לתקן הקטן, וצ"ע בזה.

³ דרוב הראשונים נכונים דאף בשכח יום אחד סופר שאר הימים בברכה, אלא דבשע"ת פוסק בהב"ג דייספור שאר הימים בלא ברכה, וביאר בשו"ת בית שלמה או"ח סי' ק"ב דמשום דהמנהג ה"י כהב"ג, ע"כ הניחוהו על המנהג, וידוע שהה"ח סק"אמארג זצ"ל פסק שיכרך בשאר הימים, וכן פסק הדברי חיים זצ"ל, וע"כ הגם דלמעשה נהגין כה"ש, והו"ק שכשבר עבר יום אחד ולא מנהג, אבל מותר לו להתחיל אף אם בודאי ידלג אחר יום ובפטר שהרבה אחרונים כתבו שאף אלה"ה אי"ה לספור בברכה אם חיסר יום אחד, מכ"מ מה שדבר מקורם לא היו כותביה בלטה, ואכ"ל בזה, וכן בירר בשו"ת בצל החכה"ח סי' צ"ט באורך שאף היודע בבירור שיסרו יום אחד, יכול להתחיל בברכה.

⁴ דכ"ס שמחויב לחנכו בעצם מצות הספירה כן מחויב לחנכו בכל הדינים שחלליה בזה, ומבואר בשו"ת משיב דבר להנצי"ב סי' מ"א שאסור לתקן הקטן לברך על לולב שאול (ביו"ט ראשון), משום דאסור לחנכו לברך ברכה בלטה ע"ש, וא"כ ה"ה בנידון דידן אסור לבאוי לחנכו בברכה ברכת ספירת העומר בלטה, מאחר שנהגין כפסק המהר"ם סי' תפי"ט סוף ח', שאם דילג יום אחד סופר שאר הימים בלא ברכה.

⁵ וכמ"מ זהו רז לענין שאביו לא יצוהו לברך, אבל אם הילד סופר מעצמו ש מקום לומר שא"י"ע למחות בירו, לפי מה שהביא הברכי יוסף בסי' תרי"ג סוף אות ו' בשם הרא"ם דאין אנו מצויין להפרישו מברכה לבטלה ע"ש, והובא בשע"ת שם סק"ו במוטקין וכן בשד"ח חמד כללים מערכת הלמ"י קל"א סוף אות ע"ה ע"ש, ובפרט שגנזין דירין להודיע פוסקים לא היו ברכה לבטלה, שסבורים דמסורין שאר הימים אף בדילג יום א', וכמבואר לעיל, ומכ"מ להורות לך למעשה צ"ע כי כבר נסקס בפ"ה סי' שפ"ג שהאב מחויב להפריש את בנו מאושרים, ולא נזכר חילוק בין ברכה לבטלה לט"א אושרים [ומהר"ם סי' לי"א א"א, והמעיקר בפנים ברא"ם על הסמ"ג ריש הל' מגילה יראה דקאי על הבית דין, וכדק"ל שאין ב"ד מצויין להפרישו אבל אביו מחויב] וצ"ע, ולמעשה כתבנו דנכון לחנכו ע"ז, והמצאות מוכיח שאם הקטן מחתך בן בקטנותו, וכוננו היטב אף שגדיל, וע"ז נהר ביה"ח שלא דילג שום יום מהספירה.

⁶ בשו"ע סי' תפי"ט ס"ז כתב "המתפלל עם הצבור מבעוד יום מונה עמם בלא ברכה, ואם יזכור בלילה יכיר ויזכור", מבואר שהצבור ה"י מונה מבעוד יום בברכה, והט"ז סוף פ"ה וקטין מפרש דהיינו בביהש"מ, דקודם ביהש"מ אסור לברך, ולא בביהש"מ עסקין, וכן מפרש הגרא"ה סק"ה, וכן פסק הרמ"א, וכן נראה דעת הביה"ל בד"ה מבעוד יום.

אבל בא"י סק"א השיג על ה"ש וכתב דמלבד מבוואר דמייירי מבעוד יום אחר פלג המנחה, ויוצאין המצוה לפי השיטות הסוברין דאחר פלג המנחה הוי לילה לכל דבר, וכן מפרש החק יעקב סק"ג החק יוסף סק"ט, והנהר שלום, והובא בביה"ל הנ"ל, והנראה מדבריהם דבמקום שהוא שעת הדין יש חשש שלא יספרו כשיגיע הצאה"כ, ומתוין הצבור לספור בברכה מפלג המנחה ואילך, והנהר שלום הנ"ל ציין לרבי השו"ע (סי' תרי"ב סי' ס"ד) דמי שקשה עליו לישב בתענית כ"כ מותר לשמוע קריאת המגילה [בברכה] מפלג המנחה ואילך, משום דבשעה"ז סמכין על השיטות הסוברין דמפלג המנחה הוי לילה לכל דבר [כן מבואר בתה"ד סי' ק"ט, והגם שהפרי"ח שם חולק ע"ז וסובר דהמבין כיון שיש חשש שלא יספור כשיגיע הצאה"כ, וכן מפרש החק יעקב סק"ג החק יוסף סק"ט, ויזכור מזה דבשעה"ז יכול לברך ברכת המילה ביום השבת מפלג המנחה ואילך ומקורו מתו ורא"ש ועוד ראשונים, ומסיים הבגרי ישע שם דבדוא"ה יכולין לסמך ולהקל ע"ז בכל מילי דרבנן ולא במצוה דאורייתא].

הוצא מזה שכן פלוגתא אי מותר לברך על ספירת העומר מפלג המנחה ואילך, כשהוא שעה"ז וא"א לברך אחר צאה"כ, ועדיין ש לון בדעת השו"ע"ר בסעיף י"ב בנידון זה, אלא שאכמ"ל בזה, וע"כ למעשה קשה להקל ולברך כה"ג, מיהו לאחר השקיעה שאו לישנת הגאונים דתחיל להיות בין השמשות, ובכין השמשות לכ"ע מותר לברך כשהוא שעה"ז (וכמבואר בט"ז סק"ה וסק"ו), ויותר מזה כתב החק יעקב בסק"ב בשם הב"ח דמנהג העולם לברך בספק חשיכה, והובא גם בשו"ע"ר ריש סעיף י"ב, ואע"ג דנקטין לעיקר כדעת ר"ת שלאחר השקיעה עדיין יום גמור, מכל מקום כיון שיש שני צירופים, א) להרבה פוסקים שחזר לברך בשעה"ז מפלג המנחה, ב) לדעת הגאונים הוא ביהש"מ, ועוד יש לצרף הסבורים דמצות החינוך הוא רק על עצם המצוה ולא על פירט הדינים [כמבואר במ"ב סי' תרי"ב סק"ה בשם המרדכי בשם באב"ז וע"ש בשעה"ז סק"ל"ה] והגם דמעיקר הדין לא נקטין כן, בצירוף כל הני מברכות אפשר לסמך לישנות להקטנים לברך מהשקיעה ואילך, וכ"כ הגאון הגדול דומ"ץ קרית יואל שליט"א, וע"ע במאונזי צדק ח"א סי' מ"ח ובשו"ת מקדש ישראל סי' ל"ה מה שכתבו בנידון זה.

⁷ וכמבואר בס' תפי"ט ס"ז, ובלא"ה כתב ב"י מנחם ציון להגה"ח מרימנוב זצ"ל נהגתי לעצמי לומר כמה פעמים ביום בלילה ברכה היום כן וכך לעומר עכ"ל.

⁸ כ"כ בשו"ת בית שלמה סי' ק"ב לענין מי ששכח לספור עד ביהש"מ, שסובר בביהש"מ הספירה של אתמול, ובצאה"כ סופר כרגיל, וכתב הטעם משום דהוי ספק פסיקא, א) שמה ביהש"מ עדיין יום, ב) שמה אף אם דלג יום סופר בשאר הימים בברכה, ובפרט ששעיקר הדין הוי לן לנקוט כדעת זו שסופר בברכה אף כשידלג יום אחד שכן דעת רוב ראשונים, אלא שמאחר שנתפשט המנהג ככה"ה, הניחוהו על מנהגם, ובכ"ה"ג שפי"ב ביהש"מ ליכא מנהג, עת"ד הבי"ש ע"ש שהאר"ן, וא"כ ה"ה בנידון דידן לגבי השקיעה, אלא דמאחר שסופר של אתמול אחר השקיעה, שוב אין יכול לספור על הספירה של היום דהוי חרתי דסתרי וכמבואר בס' רל"ג, שאין לעשות חרתי דסתרי ביום אחד, ע"כ צריך להתמקח ביום זה עד הלילה.